

۱. عوامل بازدارنده یاد خدا

امام زین العابدین : - فِي الرَّهْدِ : وَعَلِمَ - وَيَحْكُ - يَا بَنَ آدَمَ، أَنَّ قَسْوَةَ الْبِطْنَةِ، وَكِبْطَةَ الْمَلَأَةِ، وَسُكْرَ الشَّبَعِ، وَعِزَّةَ الْمَلِكِ، مِمَّا يُبْطِطُ وَيُبْطِئُ عَنِ الْعَمَلِ، وَيُنْسِي الذِّكْرَ، وَيُلْهِ عَنِ اقْتِرَابِ الْأَجْلِ، حَتَّى كَأَنَّ الْمُبْتَلَى بِحُبِّ الدُّنْيَا بِهِ خَبَلٌ مِنْ سُكْرِ الشَّرَابِ.

امام زین العابدین علیه السلام - در باره زهد - وای بر تو ای آدمیزاد! بدان که پُری شکم و سنگینی معده و مستی سیری و غرور قدرت، از عواملی است که از عمل، باز می‌دارد و کُند می‌گرداند و یاد [خدا] را به فراموشی می‌سپارد و از نزدیک بودن اجل غافل می‌کند، تا جایی که گرفتار دوستی دنیا، گویی از مستی می، دیوانه است.

تحف العقول : ص ۲۷۳، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۳۹ ح ۱.

۲. استواری بر ولایت، در روزگار غیبت

امام زین العابدین : مَنْ ثَبَّتَ عَلَى مُوَالَاتِنَا فِي غَيْبَةِ قَائِمِنَا، أَعْطَاهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ أَجْرَ أَلْفِ شَهِيدٍ مِنْ شُهَدَاءِ بَدْرٍ وَأَحَدٍ.

هر که در روزگار غیبت قائم ما، بر ولایت ما استوار بماند، خداوند، پاداش هزار شهید مانند شهیدان بدر و اُحد را به وی عطا می‌فرماید.

کمال الدین : ص ۳۲۳ ح ۷

۳. دعای طلب عافیت

امام زین العابدین : - فِي دُعَائِهِ لِلْعَافِيَةِ : وَأَعِذْنِي وَذُرِّيَّتِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، وَمِنْ شَرِّ السَّامَةِ وَالْهَامَةِ وَاللَّامَةِ وَالْعَامَةِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ سُلْطَانٍ عَنِيدٍ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ مُتْرَفٍ حَفِيدٍ.

- از دعای ایشان در طلب عافیت - مرا و فرزندان مرا از شیطان رانده شده و از گزند هر جانور زهردار گشوده و غیر گشوده و از چشم بد و از گزند همه چیز و همه کس و از گزند هر شیطان سرکش و از گزند هر پادشاه ستمگر و از گزند هر مرقه دارای خدَم و حَشَم، دور بدار.

صحیفه سجادیه : ص ۹۸ دعاء ۲۳.

۴. درخواست مال و دارایی با شرایط

امام زین العابدین : اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ مَا لَا طَبِيبًا كَثِيرًا فَاضِلًا لَا يُطْعِنِي، وَتِجَارَةً نَامِيَةً مُبَارَكَةً لَا تُلْهِينِي.

بار خدایا ! از فضل خود، مرا دارایی پاک فراوان و سرشار که به سرکشی ام و ندارد و داد و ستدی بالنده و برکت خیز که غافلم نگرداند، روزی کن.

بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۱۳۳ ح ۱۹.

۵. خوش بختی

امام زین العابدین : **إِنَّ مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ مَتَجِرُهُ فِي بَلَدِهِ، وَيَكُونَ خُلَاطَاؤُهُ صَالِحِينَ، وَيَكُونَ لَهُ وَلَدٌ يُسْتَعِينُ بِهِمْ.**

از خوش بختی مرد، این است که محل کسب و کارش در شهر خودش باشد و همنشینانش صالح باشند و فرزندان او داشته باشد که کمک کار او باشند.

الكافي : ج ۵ ص ۲۵۷ ح ۱ و ۲

۶. صفات دنیا..

امام زین العابدین : **لِأَصْحَابِهِ - : مَعَاشِرَ أَصْحَابِي أَوْ صَيْكُم بِالْآخِرَةِ وَلَسْتُ أَوْ صَيْكُم بِالدُّنْيَا، فَإِنَّكُمْ بِهَا مُسْتَوْصُونَ وَعَلَيْهَا حَرِيصُونَ وَبِهَا مُسْتَمْسِكُونَ. مَعَاشِرَ أَصْحَابِي إِنَّ الدُّنْيَا دَارُ مَمَرٍ وَالْآخِرَةُ دَارُ مَقَرٍّ، فَخُذُوا مِنْ مَمَرِكُمْ لِمَقَرِّكُمْ، وَلَا تَهْتِكُوا أَسْتَارَكُمْ عِنْدَ مَنْ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ أَسْرَارُكُمْ، وَأَخْرِجُوا مِنَ الدُّنْيَا قُلُوبَكُمْ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْهَا أَبْدَانُكُمْ، أَمَا رَأَيْتُمْ وَسِعَتْ مَا اسْتَدْرَجَ بِهِ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ السَّالِفَةِ وَالْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ؟ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ فُضِحَ مَسْتَوْزُهُمْ، وَأَمْطَرَ مَوَاطِرُ الْهَوَانِ عَلَيْهِمْ بِتَبْدِيلِ سُورِهِمْ بَعْدَ خَفْضِ عَيْشِهِمْ وَلِينِ رِفَاهِيَّتِهِمْ، صَارُوا حَصَائِدَ التَّقِيمِ وَمَدَارِجَ الْمُثَلَاتِ؟**

امام زین العابدین علیه السلام — به یارانش — ای یاران من! شما را به آخرت، سفارش می کنم و به دنیا، سفارستان نمی کنم؛ زیرا خود بدان سفارش شده اید و بدان آزمندید و به آن، چسبیده اید.

ای یاران من! دنیا، سرای گذر است و آخرت، سرای ماندن. پس، از گذرگاه خود برای اقامتگاه خود، توشه بر گیرید و پرده های خود را در پیشگاه کسی که رازهایتان بر او پوشیده نمی ماند، مَدْرِید و دل های خود را از دنیا بیرون کنید، پیش از آن که کالبدهایتان از آن بیرون رود. آیا ندیده اید و نشنیده اید که بر سر امت ها و نسل های پیش از شما چه آمد؟ آیا ندیدید که چگونه رسوا شدند و باران های خواری بر آنان بارانده شد و آن همه شادی [و سرخوشی] که از زندگی آسوده و پُر ناز و نعمت داشتند، تغییر کرد و با داس های انتقام [و عذاب الهی] درو شدند و پایمال کیفرها گشتند؟

الأمالي للصدوق : ص ۲۸۹ ح ۳۲۱

۷. به سوی توبه

امام زین العابدین : **اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَصَبِّرْنَا إِلَىٰ مَحْبُوبِكَ مِنَ التَّوْبَةِ، وَأَزِلْنَا عَنِ مَكْرُوهِكَ مِنَ الْإِصْرَارِ.**

بار خدایا! بر محمد و خاندانش، درود فرست و ما را به سوی توبه — که محبوب توست — روان بگردان و از پایداری بر گناه - که منفور توست - بر کنارمان دار.

دانشنامه قرآن و حدیث ج ۱۷، ص ۴۶۲

۸. بازگشت به خدا

امام زین العابدین : -- من دُعَايِهِ فِي ذِكْرِ التَّوْبَةِ وَطَلَبِهَا : اللَّهُمَّ إِنْ يَكُنِ النَّدَمُ تَوْبَةً إِلَيْكَ فَأَنَا أَنْدَمُ التَّادِمِينَ، وَإِنْ يَكُنِ التَّرْكُ لِمَعْصِيَتِكَ إِنْابَةً فَأَنَا أَوْلُ الْمُتَنَبِّينَ، وَإِنْ يَكُنِ الْإِسْتِغْفَارُ حِطَّةً لِلذُّنُوبِ فَإِنِّي لَكَ مِنَ الْمُسْتَغْفِرِينَ.

- از دعای ایشان در بیان توبه و توبه خواهی :- بار خدایا! اگر پشیمانی، توبه‌ای به درگاه توست، من پشیمان‌ترین پشیمانانم و اگر ترک معصیت تو، بازگشتی به سوی توست، من نخستین بازگشت‌کنندگانم و اگر آمرزش خواهی، گناهان را می‌ریزد، من از تو آمرزش می‌خواهم.

صحیفه سجادیه : ص ۱۲۸ دعاء ۲۱.

۹. خضوع و تسلیم در برابر خداوند

امام زین العابدین : -- فِي دُعَاءِ يَوْمِ عَرَفَةَ : فَهَذَا أَنَا ذَا، عَبْدُكَ الْمُقَرَّبُ بَدْنِي، الْخَاضِعُ لَكَ بِدُلِّي، الْمُسْتَكَيْنُ لَكَ بِجُرْمِي، مُقَرَّرُ لَكَ بِجِنَايَتِي، مُتَضَرِّعٌ إِلَيْكَ، رَاجٍ لَكَ فِي مَوْقِفِي هَذَا، تَائِبٌ إِلَيْكَ مِنْ ذُنُوبِي وَمِنْ اقْتِرَافِي، وَمُسْتَغْفِرٌ لَكَ مِنْ ظُلْمِي لِنَفْسِي.

امام زین العابدین -- در دعای روز عرفه -- اینک منم، بنده تو که به گناهم معترفم. ذلیلانه در برابر تو خضوع می‌کنم. مجرمم و در پیشگاهت سر تسلیم فرود می‌آورم و در برابرت به بزهکاری خویش، اقرار می‌نمایم و به درگاه تو، زاری و التماس می‌کنم و در این موقعیت به تو امیدوارم. از گناهانم و بزهکاری‌ام، به درگاهت توبه می‌کنم و از ستمی که به خود کرده‌ام، از تو آمرزش می‌طلبم.

مصباح المتهجد : ص ۶۹۳ ح ۷۱

۱۰. توبه، احسان بزرگ و لطف عظیم

امام زین العابدین : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي دَلَّنَا عَلَى التَّوْبَةِ الَّتِي لَمْ نَفِدْهَا إِلَّا مِنْ فَضْلِهِ، فَلَوْ لَمْ نَعْتَدِدْ مِنْ فَضْلِهِ إِلَّا بِهَا، لَقَدْ حَسُنَ بَلَاؤُهُ عِنْدَنَا، وَجَلَّ إِحْسَانُهُ إِلَيْنَا، وَجَسَمَ فَضْلُهُ عَلَيْنَا، فَمَا هَكَذَا كَانَتْ سُنَّتُهُ فِي التَّوْبَةِ لِمَنْ كَانَ قَبْلَنَا، لَقَدْ وَصَّعَ عَنَّا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ، وَلَمْ يُكَلِّفْنَا إِلَّا الْوُسْعًا، وَلَمْ يُجَسِّمْنَا إِلَّا الْيُسْرًا، وَلَمْ يَدْعَ لِأَحَدٍ مِمَّا حُجِّجَتْ وَلَا عُذْرًا، فَالْهَالِكُ مِمَّا مِنْ هَالِكٍ عَلَيْهِ، وَالسَّعِيدُ مِمَّا مِنْ رَغْبٍ إِلَيْهِ.

ستایش، خدایی را که راه توبه را به ما نمایاند و تنها به لطف و فضل او، از آن بهره مند شدیم؛ و اگر از الطاف او، تنها از همین یک لطف برخوردار شده بودیم، باز هم در حق ما نیکی بسیار و احسان بزرگ و لطف عظیم کرده بود؛ چرا که روش او در پذیرفتن توبه از امت‌های پیشین، چنین نبود. او آنچه ما توانش را نداشتیم، از عهده ما برداشت و جز به اندازه قدرتمان، به ما تکلیف نکرد و جز کارهای آسان، وظیفه‌ای بر دوش ما ننهاد و برای هیچ یک از ما، جای عذر و بهانه‌ای باقی نگذاشت. پس هلاک شونده از ما، کسی است که او را نافرمانی نماید و خوش‌بخت از ما، کسی است که به او رو کند.

صحیفه سجادیه : ص ۲۲ دعاء ۱.

۱۱. گرسنگی همسایگان و غضب خداوند

امام زین العابدین : مَنْ بَاتَ سَبْعَانًا وَبِحَضْرَتِهِ مُؤْمِنٌ جَائِعٌ طَاوٍ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَلَائِكَتِي، أَشْهَدُكُمْ عَلَى هَذَا الْعَبْدِ أَنِّي أَمَرْتُهُ فَعَصَانِي وَأَطَاعَ غَيْرِي، وَكَلَّمْتُهُ إِلَى عَمَلِهِ، وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لَا عَفْرَتُ لَهُ أَبَدًا.

کسی که شب (با شکم) سیر بخوابد و در کنارش مؤمنی گرسنه و بی غذا باشد، خداوند عز و جل فرماید: ای فرشتگان من! شما گواه باشید که من این بنده را فرمان دادم و او نافرمانی من کرد و از غیر من فرمان برد، من او را به کارش واگذار کردم، به عزت و جلالم سوگند که هرگز او را نمی بخشم.

ثواب الأعمال : ص ۲۹۸ ح ۱

۱۲. دعای جامع

امام زین العابدین : اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَقِنِي مِنَ الْمَعَاصِي، وَاسْتَعْمِلْنِي بِالطَّاعَةِ، وَارْزُقْنِي حُسْنَ الْإِنَانَةِ، وَطَهِّرْنِي بِالتَّوْبَةِ، وَأَيِّدْنِي بِالْعِصْمَةِ، وَاسْتَصْلِحْنِي بِالْعَافِيَةِ، وَأَذِقْنِي حَلَاوَةَ الْمَغْفِرَةِ، وَاجْعَلْنِي طَلِيقَ عَفْوِكَ وَعَتِيقَ رَحْمَتِكَ، وَاكْتُبْ لِي أَمَانًا مِنْ سَخَطِكَ، وَبَشِّرْنِي بِذَلِكَ فِي الْعَاجِلِ دُونَ الْآجِلِ.

بار خدایا! بر محمد و خاندان او درود فرست و مرا از گناهان، نگه دار و در طاعتت به کار گمار و بازگشت درست [به راه تو و به سوی خودت] را روزی ام فرما و با توبه، پاکم گردان و مرا در برابر گناه، مصونیت بخش و عافیت، عطایم کن و شیرینی آمرزش را به من بچشان. مرا آزاد شده عفو و رهین رحمتت قرار ده و از خشم، امان نامه ام ده و بشارت آن را در همین دنیا و پیش از فرا رسیدن آخرت، به من ده.

صحیفه سجادیه : ص ۷۱ دعاء ۱۶

۱۳. گناه کار توبه کننده

امام زین العابدین : إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُؤْمِنَ الْمُذْنِبَ التَّوَّابَ.
خداوند، مؤمن گنهکار توبه کننده را دوست دارد.

الطبقات الكبرى : ج ۵ ص ۲۱۹

۱۴. مناجات صغری

امام زین العابدین : - مِنْ مُنَاجَاةٍ لَهُ تُعْرَفُ بِالصَّغْرَى -: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ غَرَسُوا أَشْجَارَ الْخَطَايَا نُصَبَ رَوَاقِ الْقُلُوبِ، وَسَقَوْهَا مِنْ مَاءِ التَّوْبَةِ حَتَّى أَمْتَرَتْ لَهُمْ تَمَرِ النَّدَامَةِ، فَأُطْلَعَهُمْ عَلَى سُتُورِ حَفِيَّاتِ الْعُلَى، وَأَمْتَمَّتْهُمُ الْمُخَاوِفَ وَالْأَحْزَانَ وَالْعُمُومَ وَالْأَشْجَانَ، وَنَظَرُوا فِي مِرَاةِ الْفِكْرِ، فَأَبْصَرُوا جَسِمَ الْفِطْنَةِ، وَكَلَسُوا ثَوْبَ الْخِدْمَةِ.

- در مناجاتش معروف به مناجات صغری (کوچک تر) - : بار خدایا! بر محمد و خاندانش، درود فرست و ما را از کسانی قرار ده که درختان گناهان را در برابر دیدگان دل خود نشانند و با آب توبه، آبیاری شان کردند، تا آن که میوه پشیمانی برایشان به بار آوزد. در نتیجه، ایشان را از نهان های عالم بالا، آگاه ساختی و از ترس ها و

اندوه‌ها و غصه‌ها و غم‌ها ایمنشان گردانیدی تا در آینه فکر نگرینند. پس به هوشیاری بزرگی دست یافتند و جامه خدمت‌گزاری به تن کردند.

بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۱۲۷ ح ۱۹ نقلاً عن الكتاب العتيق الغروي.

۱۵. توبه از هر آنچه بوده ام

امام زین العابدین : **اللَّهُمَّ وَإِنِّي أَتُوبُ إِلَيْكَ مِنْ كُلِّ مَا خَالَفَ إِرَادَتَكَ، أَوْ زَالَ عَن مَحَبَّتِكَ ؛ مِنْ خَطَرَاتِ قَلْبِي، وَلِحَطَّاتِ عَيْنِي، وَحِكَايَاتِ لِسَانِي، تَوْبَةً تَسْلُمُ بِهَا كُلُّ جَارِحَةٍ عَلَى حِيَالِهَا مِنْ تَبِعَاتِكَ، وَتَأْمَنُ مِمَّا يَخَافُ الْمُعْتَدُونَ مِنْ أَلِيمِ سَطَوَاتِكَ.**

بار خدایا! من از هر آنچه بر دلم گذشته یا چشمم بر آن افتاده یا بر زبانم رفته است و برخلاف خواست تو بوده یا دوستش نداشته‌ای، به درگاه تو توبه می‌کنم، چنان توبه‌ای که به سبب آن، یکایک اعضايم از عقوبت‌های تو به سلامت مانند و از ضربات دردناک تو که تجاوزگران از آن بیمناک‌اند، در امان باشند.

صحیفه سجادیه : دعاء ۳۱.

۱۶. استواری در طاعت

امام زین العابدین :: **اللَّهُمَّ وَثَبْتَ فِي طَاعَتِكَ نَبِيَّتِي، وَأَحْكَمَ فِي عِبَادَتِكَ بَصِيرَتِي، وَوَقَّفَنِي مِنَ الْأَعْمَالِ لِمَا تَعَسَّلَ بِهِ دَسَسَ الْخَطَايَا عَنِّي، وَتَوَقَّفَنِي عَلَى مِلَّتِكَ وَمِلَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا تَوَفَّيْتَنِي.**

بار خدایا! نیت مرا در طاعتت، استوار دار و بینشم را در عبادتت، محکم گردان و به اعمالی موقم بدار که با آنها، آلودگی خطاها را از من بشویی و هر گاه خواستی، جانم را بستانی، مرا بر آیین خودت و آیین پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله بمیران.

صحیفه سجادیه : ص ۱۲۳ دعاء ۳۱.

۱۷. بخش آنچه می دانی....

امام زین العابدین : **اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَعْلَمُ بِمَا عَمِلْتُ فَأَعِزِّرْ لِي مَا عَلِمْتَ، وَأَصْرِفْ بِقُدْرَتِكَ إِلَيَّ مَا أَحْبَبْتَ.**

بار خدایا! تو به کارهایی که من کرده‌ام، داناتری. پس آنچه را می دانی، بر من ببخشای و با قدرت خویش، مرا به کارهایی که دوست می‌داری، باز گردان.

صحیفه سجادیه : ص ۱۲۳ دعاء ۳۱.

۱۸. پوزش از نادانی

امام زین العابدین : **اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِنْ جَهْلِي، وَأَسْتَوْهِبُكَ سُوءَ فِعْلِي، فَاصْضُمَّنِي إِلَى كَنْفِ رَحْمَتِكَ تَطَوُّلاً، وَأَسْتُرْني بِسِتْرِ عَافِيَتِكَ تَفَضُّلاً.**

بار خدایا! من برای نادانی خویش از تو پوزش می‌خواهم و برای کردار زشتم از تو بخشش می‌طلبم. پس، به لطف خود، مرا در پناه رحمت خویش گیر و به فضل خود، جامه عافیتت را بر من پیوشان.

۱۹. بهشت بدون حسابرسی

امام زین العابدین : إِذَا جَمَعَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، قَامَ مُنَادٍ فَنَادَى يُسْمِعُ النَّاسَ فَيَقُولُ: أَيُّنَ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ؟ فَيَقُومُ عُنُقُ مِنَ النَّاسِ، فَيُقَالُ لَهُمْ: اذْهَبُوا إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ.

قال: فَتَلْقَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ فَيَقُولُونَ: إِلَى أَيْنَ؟ فَيَقُولُونَ: إِلَى الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ، قَالَ: فَيَقُولُونَ: فَأَيُّ ضَرْبٍ أَنْتُمْ مِنَ النَّاسِ؟ فَيَقُولُونَ: نَحْنُ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ، قَالَ: فَيَقُولُونَ: وَأَيُّ شَيْءٍ كَانَتْ أَعْمَالُكُمْ؟ قَالُوا: كُنَّا نُحِبُّ فِي اللَّهِ وَنُبْغِضُ فِي اللَّهِ، قَالَ: فَيَقُولُونَ: نَعَمْ أَجْرَ الْعَامِلِينَ.

آن گاه که خداوند عز و جل، اولین و آخرین آفریدگان را گرد آورد، ندا دهنده ای بر می خیزد و با صدای بلند که مردم [همگی] می شنوند، می گوید: «کجا ایند کسانی که دوستی آنان به خاطر خدا بوده است؟» پس گروه بسیاری از مردم، بر می خیزند. به ایشان گفته می شود: «بدون حسابرسی به بهشت بروید.» فرشتگان، جلو آنان را می گیرند و می گویند: کجا؟! می گویند: بدون محاسبه، به بهشت [می رویم]. فرشتگان می گویند: شما کدامین گروه از مردمید؟ می گویند: ما کسانی بودیم که دوستی ما به خاطر خدا بود. فرشتگان می گویند: اعمال شما چه بوده است؟ می گویند: ما برای خدا، دوست می داشتیم و برای خدا، دشمنی می ورزیدیم. پس فرشتگان می گویند: چه خوب است مزد عمل کنندگان!

الكافي : ج ۲ ص ۱۲۶ ح ۸، المحاسن : ج ۱ ص ۴۱۲ ح ۹۴۰

۲۰. دعا در هر روز از ماه رمضان

امام زین العابدین - كَانْ يَدْعُو بِهَذَا دَعَاءٍ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ: اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ تَمَامَ صِيَامِهِ، وَبُلُوغَ الْأَمَلِ فِي قِيَامِهِ، وَاسْتِكْمَالَ مَا يُرْضِيكَ عَنِّي صَبْرًا وَإِيمَانًا وَتَقِينًا وَاحْتِسَابًا، ثُمَّ تَقَبَّلْ ذَلِكَ مِنِّي بِالْأَضْعَافِ الْكَثِيرَةِ وَالْأَجْرِ الْعَظِيمِ.

امام زین العابدین — در هر روز از ماه رمضان، این دعا را می خواند: — خداوندا! در این ماه، روزه داری کامل، عبادت در نهایت آرزو، و به کمال رساندن آنچه را خرسندت می سازد، از روی شکیبایی و ایمان و یقین و خلوص، روزی ام کن. سپس آن را چندین برابر و با پاداش بزرگ، از ما قبول فرما!

الكافي : ج ۴ ص ۷۶ ح ۷، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۱۰۵ ح ۱۸۴۹.

۲۱. چگونه مردن

امام زین العابدین : أَمْتَنَا مُهْتَدِينَ عَيْرَ ضَالِّينَ، طَائِعِينَ عَيْرَ مُسْتَكْرِهِينَ، تَائِبِينَ عَيْرَ عَاصِينَ وَلَا مُصِرِّينَ؛ يَا ضَامِنَ جَرَاءِ الْمُحْسِنِينَ، وَمُسْتَصْلِحَ عَمَلِ الْمُفْسِدِينَ.

ما را در حالی بمیران که ره یافته ایم نه گمراه، و با رضایت، سر در فرمان تو نهاده ایم نه با کراهت و از نافرمانی و پایداری بر گناه، توبه کرده ایم. ای ضمانت کننده پاداش نیکوکاران و ای اصلاح کننده عمل تبهکاران.

صحیفه سجادیه: ص ۱۵۴ دعاء ۴۰

۲۲. رشد کار نیک

امام زین العابدین : **يَا مَنْ يُثِمِّرُ الْحَسَنَةَ حَتَّى يُنْمِيَهَا، وَيَتَجَاوَزُ عَنِ السَّيِّئَةِ حَتَّى يُعْفِيَهَا**

ای آن که کار نیک را به ثمر می‌رساند، چنان که آن را رشد می‌دهد! ای آن که از بدی درمی‌گذرد، چندان که آن را محو می‌کند!

صحیفه سجادیه: ص ۱۸۱ دعاء ۴۶، المزار الکبیر: ص ۴۵۸

۲۳. عاقبت کم فروشی

امام زین العابدین : **إِنَّ أَوَّلَ مَنْ عَمِلَ الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ شُعَيْبُ النَّبِيِّ ، عَمَلُهُ بِيَدِهِ فَكَانُوا يَكِيلُونَ وَيُؤْفُونَ، ثُمَّ إِنَّهُمْ بَعْدُ طَفَّفُوا فِي**

الْمِكْيَالِ وَبَخَسُوا فِي الْمِيزَانِ، فَأَخَذَتْهُمْ الرَّجْفَةُ» فَعَذَّبُوا بِهَا، فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَثِمِينَ» (۱)

نخستین کسی که پیمانانه و ترازو به کار گرفت، شعیب پیامبر بود. او به دست خویش آن را ساخت. و مردم پیمانانه می‌نهادند، اندازه را نگاه می‌داشتند. سپس ایشان در پیمانانه کم نهادند و ترازو را کم گرفتند، «پس زلزله ای شدید، آنان را فرا گرفت» و به آن، عذاب گشتند «و صبحگاهان، در خانه‌هایشان به رو در افتادند [و مردند]».

(۱) الأعراف: ۷۸. (۲) . قصص الأنبياء للراوندي: ص ۱۴۲ ح ۱۵۳

۲۴. بهترین مردمان

امام زین العابدین : **إِنَّ أَهْلَ زَمَانِ غَيْبَتِهِ الْقَائِلِينَ بِإِمَامَتِهِ وَالْمُنْتَظِرِينَ لِظُهُورِهِ ، أَفْضَلُ مِنْ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ، لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ**

وَتَعَالَى أَعْطَاهُمْ مِنَ الْعُقُولِ وَالْأَفْهَامِ وَالْمَعْرِفَةِ مَا صَارَتْ بِهِ الْعَيْبَةُ عِنْدَهُمْ بِمَنْزِلَةِ الْمَشَاهِدَةِ، وَجَعَلَهُمْ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِينَ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِالسَّيْفِ.

مردمان زمان غیبت که به امامت او (مهدی) معتقد و منتظر ظهورش باشند، بهترین مردمان هستند؛ زیرا خداوند به اندازه‌ای به آنان فهم و خرد و شناخت داده که غیبت در نزد آنها به منزله مشاهده است و مردم آن زمان را مانند کسانی که در مقابل پیامبر صلی الله علیه و آله به جهاد پرداخته باشند، قرار داده است.

کمال الدین: ص ۳۲۰ ح ۲، الاحتجاج: ج ۲ ص ۱۵۴ ح ۱۸۸

۲۵. در زمره مجاهدان

امام زین العابدین : اللَّهُمَّ وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ أَهَمَّهُ أَمْرُ الْإِسْلَامِ، وَأَحْرَنُهُ تَحَرُّبُ أَهْلِ الشِّرْكِ عَلَيْهِمْ، فَتَوَيْ غَزَوْا أَوْ هَمَّ بِجِهَادٍ، فَقَعَدَ بِهِ صَعْفٌ، أَوْ أَبْطَأَتْ بِهِ فَاقَةٌ، أَوْ أَحْزَهُ عَنْهُ حَادِثٌ، أَوْ عَرَّضَ لَهُ دُونَ إِرَادَتِهِ مَانِعٌ؛ فَكَتَبِ اسْمُهُ فِي الْعَابِدِينَ، وَأَوْجِبَ لَهُ ثَوَابُ الْمُجَاهِدِينَ، وَاجْعَلْهُ فِي نِظَامِ الشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ.

بار خدایا! هر مسلمانی که نگران [سرنوشت] اسلام باشد و بسیج شدگان بر ضد مسلمانان، او را اندوهناک سازند و نیت جنگ یا آهنگ جهاد کند، اما ناتوانی، او را زمینگیر کرده یا فقر و ناداری، از رفتن بازش داشته، یا حادثه‌ای، او را از شرکت در جنگ و جهاد، مانع گشته و یا پیشامدی مانع خواست او شده است، نامش را در زمره عابدان ثبت فرما و پاداش مجاهدان را برایش واجب شمار و او را در سلك شهیدان و صالحان قرار ده.

صحیفه سجادیه : ص ۱۱۵ دعاء ۲۷.

۲۶. دعا برای مرزبانان

امام زین العابدین : مِنْ دُعَائِهِ لِأَهْلِ الثُّغُورِ - اللَّهُمَّ وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ حَلَفَ غَازِيَا، أَوْ مُرَابِطًا فِي دَارِهِ، أَوْ تَعَهَّدَ خَالِفِيهِ فِي غَيْبَتِهِ، أَوْ أَعَانَهُ بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِهِ، أَوْ أَمَدَّهُ بِعِتَادٍ، أَوْ شَحَّدَهُ عَلَى جِهَادٍ، أَوْ أَتْبَعَهُ فِي وَجْهِهِ دَعْوَةً، أَوْ رَعَى لَهُ مِنْ وَرَائِهِ حُرْمَةً، فَأَجْرٌ لَهُ مِثْلَ أَجْرِهِ وَزَنَا بَوَازِنٍ، وَمِثْلًا بِمِثْلٍ، وَعَوِضُهُ مِنْ فِعْلِهِ عَوِضًا حَاضِرًا يَتَعَجَّلُ بِهِ نَفْعَ مَا قَدَّمَ، وَسُرُورَ مَا أَتَى بِهِ إِلَى أَنْ يَنْتَهِيَ بِهِ الْوَقْتُ إِلَى مَا أُجْرِيَتْ لَهُ مِنْ فَضْلِكَ، وَأَعَدَّتْ لَهُ مِنْ كَرَامَتِكَ.

- در دعایش برای مرزبانان :- بار خدایا ! هر مسلمانی که در غیاب رزمنده‌ای یا مرزبانی به امور خانه او رسیدگی کند یا از بازماندگانش مراقبت نماید یا به آن شخص [رزمنده و مرزبان]، کمک مالی کند یا در ساز و برگ، مددش رساند یا به جهادش برانگیزد یا دعای خیرش را بدرقه راه او کند یا در غیاب او حرمتش را پاس بدارد، برایش همانند اجر آن شخص [رزمنده و مرزبان]، جاری گردان، به همان اندازه و به همان سان، و کار او را عوض ده؛ عوضی نقد که سود آنچه را تقدیم کرده و شادمانی عملی را که به جا آورده است، به زودی [در همین دنیا] ببیند، تا آن که عمرش به سر آید و به سوی فضلی که [در آخرت] برایش مقرر کرده‌ای و کرامتی که برایش آماده ساخته‌ای، رهسپار گردد.

صحیفه سجادیه : ص ۱۱۵ دعاء ۲۷.

۲۷. فرجامی با آسودگی بی پایان

امام زین العابدین : أَلَا إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا... صَبَرُوا أَيَّامًا قَلِيلَةً فَصَارُوا بِعُقْبَى رَاحَةٍ طَوِيلَةٍ، أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ أَقْدَامَهُمْ، تَجْرِي دُمُوعُهُمْ عَلَى خُدُودِهِمْ، وَهُمْ يَجَارُونَ إِلَى رَبِّهِمْ، يَسْعَوْنَ فِي فَكَاكٍ رِقَابِهِمْ.

هان! خدای، بندگانی دارد که... روزهایی اندک را شکیبایی ورزیدند، و به فرجامی با آسودگی بی پایان، دست یافتند. شب هنگام، بر پا [به نماز] می ایستند، اشکشان بر گونه هایشان روان می شود، و به درگاه پروردگار خویش پناه می برند، و در رهانیدن خویش [از آتش دوزخ] می کوشند.

الکافی: ج ۲ ص ۱۳۲ ح ۱۵۹

۲۸. شب زنده داری

امام زین العابدین: — فی دُعَائِهِ يَوْمَ عَرَفَةَ: — وَأَعْمُرْ لَيْلِي بِإِيقَاطِي فِيهِ لِعِبَادَتِكَ، وَتَفَرُّدِي بِالتَّهَجُّدِ لَكَ، وَتَجَرُّدِي بِسُكُونِي إِلَيْكَ، وَإِنْزَالِ حَوَائِجِي بِكَ، وَمُنَازَلَتِي إِتَاكَ فِي فَكَاكِ رَقَبَتِي مِنْ نَارِكَ، وَإِجَارَتِي مِمَّا فِيهِ أَهْلُهَا مِنْ عَذَابِكَ.

— در دعای روز عرفه: [خدایا!] شبم را آباد ساز با بیدار کردنم برای عبادتت، و با تنها به شب زنده داری برای تو پرداختن، و از همه دل بریدن و به تو آرام گرفتن، و آوردن حاجت هایم به درگاه تو، و درخواست های مکررم برای آزاد کردن خود از آتش تو، و پناه بردن به تو از عذابی که دوزخیان در آن به سر می برند.

صحیفه السجادیه: دعاء ۴۷، المصباح للکفعمی: ص ۸۹۹

۲۹. اندازه غم و اندیشه ۳

امام زین العابدین: ... وَلَا تَشْغَلْنِي بِالْإِهْتِمَامِ عَنِ تَعَاهُدِ فُرُوضِكَ، وَاسْتِعْمَالِ سُنَّتِكَ.

مرا چنان غمناک و اندیشناک مگردان که بر فریضه های مواظبت نکنم و سنت های را به کار نبندم.

صحیفه سجادیه: ص ۴۴ دعاء ۷، المصباح للکفعمی: ص ۲۱۵

۳۰. شش ویژگی برتر ائمه عليهم السلام

امام زین العابدین: — مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ فِي مَجْلِسِ يَزِيدَ: — أَيُّهَا النَّاسُ أُعْطِينَا سِتًّا، وَفُضِّلْنَا بِسَبْعٍ: أُعْطِينَا الْعِلْمَ، وَالْحِلْمَ، وَالسَّمَاحَةَ، وَالْفَصَاحَةَ، وَالشَّجَاعَةَ، وَالْمَحَبَّةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ. وَفُضِّلْنَا بِأَنَّ مَنَا النَّبِيَّ الْمُخْتَارَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَنَا الصِّدِّيقَ، وَمَنَا الطَّيَّارَ، وَمَنَا أَسَدَ اللَّهِ وَأَسَدَ الرَّسُولِ، وَمَنَا سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ فَاطِمَةَ الْبَتُولَ، وَمَنَا سِبْطًا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَسَيِّدًا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

— در سخنرانی ایشان در مجلس یزید: — ای مردم! به ما شش چیز داده شده است و به هفت چیز، برتری داده شده ایم: به ما علم، بردباری، بخشنده گی، شیواگویی، شجاعت و محبت در دل های مؤمنان داده شده است و هفت برتری ما اینهاست: پیامبر برگزیده، محمد، از ماست، صدیق^۴ وارث راستین پیامبر صلی الله علیه و آله از ماست، جعفر طیار از ماست، شیر خدا و شیر پیامبر او (حمزه) از ماست، سرور زنان جهان، فاطمه از دنیا بریده از ماست، و دو سبط این امت و دو سرور جوانان بهشت از ما هستند.

مقتل الحسین للخوارزمی: ج ۲ ص ۶۹

۳۱. راهنمایی حکیم^۵

امام زین العابدین: هَلَاكَ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَكِيمٌ يُرْشِدُهُ.

آن که حکیمی برای رهنمایی نیافت، هلاک گشت.

بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۵۹ ح ۱۰

۳۲. بنده، چهار چشم دارد

امام زین العابدین : **أَلَا إِنَّ لِلْعَبْدِ أَرْبَعَ أَعْيُنٍ: عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا أَمْرَ دِينِهِ وَدُنْيَاهُ، وَعَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا أَمْرَ آخِرَتِهِ، فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَتَحَّ لَهُ الْعَيْنَيْنِ اللَّتَيْنِ فِي قَلْبِهِ، فَأَبْصَرَ بِهِمَا الْعَيْبَ فِي أَمْرِ آخِرَتِهِ، وَإِذَا أَرَادَ بِهِ عَيْرَ ذَلِكَ تَرَكَ الْقَلْبَ بِمَا فِيهِ.**

آگاه باشید که بنده، چهار چشم دارد: دو چشم که امر دین و دنیایش را با آنها می بیند و دو چشم که کار آخرتش را با آنها می نگرد. پس هنگامی که خدا خیر بنده ای را می خواهد، دو چشم دلش را می گشاید، تا با آنها امور نهان آخرت را بنگرد و اگر جز این بخواهد، دل را به همان حال خود، وا می گذارد.

الخصال : ص ۲۴۰ ح ۹۰

۳۳. ظرف فهم

امام زین العابدین علیه السلام : **الْعَمَلُ وَعَاءُ الْفَهْمِ.**

عمل، ظرف فهم است.

أعلام الدين : ص ۹۶

۳۴. تنها راه فهم و رسیدن به دین خدا

امام زین العابدین : **إِنَّ دِينَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُصَابُ بِالْعُقُولِ التَّقِصَّةِ وَالْآرَاءِ الْبَاطِلَةِ وَالْمَقَائِيسِ الْفَاسِدَةِ، وَلَا يُصَابُ إِلَّا بِالتَّسْلِيمِ،**

فَمَنْ سَلَّمَ لَنَا سَلِمَ، وَمَنْ اقْتَدَى بِنَاهُدِي، وَمَنْ كَانَ يَعْمَلُ بِالْقِيَاسِ وَالرَّأْيِ هَلَكَ، وَمَنْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ شَيْئًا مِمَّا نَقُولُهُ أَوْ نَقُضِي بِهِ حَرْجًا كَفَرَ بِالَّذِي أَنْزَلَ السَّبْعَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ، وَهُوَ لَا يَعْلَمُ.

بی گمان، دین خدای عز و جل با خردهای ناقص و اندیشه های باطل و تشبیه های نادرست، به دست نمی آید و تنها با تسلیم می توان بدان رسید. پس هر کس در برابر ما تسلیم باشد، سالم می ماند و هر کس به ما اقتدا کند، هدایت می شود و هر کس به تشبیه و اندیشه [ی خود] عمل کند، هلاک می گردد و هر کس آنچه را ما می گوییم و یا به آن حکم می کنیم، نمی تواند بپذیرد و در خود، انکاری نسبت به آن می یابد، نادانسته، به کسی کفر ورزیده است که هفت سوره مثنوی^۶ و قرآن بزرگ را نازل کرده است.

کمال الذین : ص ۲۲۴ ح ۹ عن ثابت الشمالي، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۰۲ ح ۴۱.

۳۵. راه بیداری و هدایت

امام زین العابدین : **إِنَّ الْأُمُورَ الْوَارِدَةَ عَلَيْكُمْ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ - مِنْ مُظْلِمَاتِ الْفِتَنِ وَحَوَادِثِ الْبِدَعِ وَسُنَنِ الْحُجُورِ وَبَوَائِقِ الزَّمَانِ**

وَهَيْبَةِ السُّلْطَانِ وَوَسْوَاسَةِ الشَّيْطَانِ - لَتُثَبِّطُ الْقُلُوبَ عَنْ تَنْبِهَا وَتُذْهِلُهَا عَنْ مَوْجُودِ الْهُدَى وَمَعْرِفَةِ أَهْلِ الْحَقِّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ عَصَمَ

اللَّهُ، فَلَيْسَ يَعْرِفُ نَصْرُفَ أَيَّامِهَا وَتَقَلُّبَ حَالَاتِهَا وَعَاقِبَةَ ضَرَرِ فِتْنَتِهَا إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ وَنَهَجَ سَبِيلَ الرُّشْدِ وَسَلَكَ طَرِيقَ القَصْدِ، ثُمَّ اسْتَعَانَ عَلَى ذَلِكَ بِالرُّهْدِ فَكَثَّرَ الفِكرَ وَأَتَعَطَّ بالصَّبْرِ.

امور وارد بر شما در هر شبانه روز، از فتنه‌های تاریک و پیش آمدهای بدعت آمیز و سنت‌های ستمکارانه و بلاهای روزگار، تا مهابت پادشاه و وسوسه شیطان، مایه تأخیر بیداری دل‌ها و فراموشی هدایت موجود و شناخت حق مداران می‌شود؛ جز گروهی اندک که خدا نگاهشان می‌دارد. پس کسی تحولات روزگار و دگرگونی حالات و فرجام زیان فتنه‌ها را نمی‌شناسد، مگر آن که خداوند، او را حفظ کند و راه راست ببیماید و میانه‌روی کند و سپس بر همه اینها از زهد یاری گیرد و پیوسته بیندیشد و از شکیبایی پند پذیرد.

الكافي : ج ۸ ص ۱۵ ح ۲

۳۶. ارزش علم آموزی

امام زین العابدین : لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَبَوْهُ وَلَوْ بَسَفَكَ الْمُهْجِ وَخَوَضَ اللَّجَجِ، إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَانِيَالَ: إِنَّ أَمَقَّتْ عَبِيدِي إِلَى الْجَاهِلِ الْمُسْتَخِفِّ بِحَقِّ أَهْلِ الْعِلْمِ، التَّارِكِ لِلْإِقْتِدَاءِ بِهِمْ. وَإِنَّ أَحَبَّ عَبِيدِي إِلَى النَّقِيِّ الطَّالِبِ لِثَوَابِ الْجَزِيلِ، اللَّازِمِ لِلْعُلَمَاءِ، التَّابِعِ لِلْحُلَمَاءِ، الْقَابِلِ عَنِ الْحُكَمَاءِ.

اگر مردم می‌دانستند که در جستجوی دانش چه چیزی [نهفته] است، بی‌گمان، در پی آن می‌رفتند؛ حتی اگر خون می‌دادند و در اعماق دریا فرو می‌رفتند. خدای - تبارک و تعالی - به دانیال وحی کرد: «منفورترین بندگانم نزد من، نادانی است که حق اهل علم را سبک بشمارد و پیروی از ایشان را رها کند و محبوب‌ترین بندگانم نزد من، پرهیزگاری است که جویای پاداش فراوان، همراه دانایان، پیرو بردباران و پذیرشگر حکیمان است.»

الكافي : ج ۱ ص ۲۵ ح ۵

۳۷. حق دانش

امام زین العابدین : حَقُّ الْعِلْمِ أَنْ تُفْرَغَ لَهُ قَلْبُكَ، وَتُخَصَّرَ ذَهْنُكَ، وَتُذَكَّرَ لَهُ سَمْعُكَ، وَتَشْتَحِدَ لَهُ فِطْنَتُكَ؛ يَسْتَرِ اللِّذَاتِ وَرَفِضِ الشَّهَوَاتِ.

حق دانش آن است که با پوشاندن لذت‌ها و راندن شهوت‌ها دلت را برای آن، فارغ سازی و ذهنت را آماده و گوشت را یاددارنده و هوست را تیز کنی.

حقاق الحق : ج ۱۲ ص ۱۱۷

۳۸. پرسیدن درباره نادانسته‌ها

امام زین العابدین : لَا تَرْهَدْ فِي مُرَاجَعَةِ الْجَهْلِ، وَإِنْ كُنْتَ قَدْ شَهَرْتَ بِتَرِكِهِ.

از پرسیدن درباره نادانسته‌ها کوتاهی مکن؛ هرچند به دانش نامور شده باشی.

۳۹. مروارید گران بها در میان زباله دانی

امام زین العابدین : لَا تُحَقِّرِ اللُّؤْلُؤَةَ التَّفِيْسَةَ أَنْ تَجْتَلِبَهَا مِنَ الْكِبَا الْحَسِيْسَةِ، فَإِنَّ أَبِي حَدَّثَنِي قَالَ: سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ الْكَلِمَةَ مِنَ الْحِكْمَةِ تَتَلَجَّجُ فِي صَدْرِ الْمُنَافِقِ نَزْوَعًا إِلَى مَظَانِّهَا حَتَّى يَلْفِظَهَا فَيَسْمَعَهَا الْمُؤْمِنُ فَيَكُونُ أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَكُهَا فَيَلْقَفَهَا.

از این که مروارید گران بها را از میان زباله دانی پست برگیری، دریغ مکن که پدرم برایم روایت کرد و فرمود: «از امیر مؤمنان علیه السلام شنیدم که می فرمود: "سخن حکیمانه، در پی جایگاه اصلی اش آن قدر در سینه منافق بالا و پایین می رود، تا آن را بر زبان بیاورد و مؤمن بشنود؛ چرا که وی شایسته آن و بدان سزاوارتر است. پس آن را می زباید"».

الأمالی للطوسی : ص ۶۲۵ ح ۱۲۹۱

۴۰. در پیشگاه خدای عزّ وجلّ^۱

امام زین العابدین علیه السلام : الْمُصَلِّي مَا دَامَ فِي صَلَاتِهِ، فَهُوَ وَاقِفٌ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.
نمازگزار تا آن گاه که در نماز است، در پیشگاه خدای عزّ وجلّ ایستاده است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۹۹ ح ۶۰۳

^۱ احادیث شماره ۱ تا ۱۲ از دانشنامه قرآن و حدیث (محمدی ری شهری)، جلد هفدهم، و ۱۳ تا ۲۶ از جلد هجدهم، اخذ گردیده است

^۲ احادیث ۲۷ و ۲۸ از کتاب فرهنگنامه تهجد (محمدی ری شهری)، اخذ گردیده است.

^۳ احادیث ۲۹ و ۳۰ از کتاب سیره پیامبر خاتم صلی الله علیه وآله (محمدی ری شهری)، اخذ گردیده است.

^۴ منظور، امیر مؤمنان، امام علی علیه السلام است.

^۵ احادیث ۳۱ تا ۳۹ از کتاب علم و حکمت در قرآن و حدیث (محمدی ری شهری)، اخذ گردیده است.

^۶ سبع مثنائی در این جا به معنای سوره حمد است که هفت آیه دارد و در هر نماز، دوبار خوانده می شود.

^۷ حدیث ۴۰ از کتاب شناخت نامه نماز (محمدی ری شهری)، اخذ گردیده است.

